

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
(sendes kun elektronisk)

Trondheim 09.05.2018

INNSPILL TIL REGIONREFORMEN – DESENTRALISERING AV OPPGAVER FRA STATEN TIL FYLKESKOMMUNENE

Næringsforeningen i Trondheimsregionen (NiT) vil med dette komme med en del innspill til ekspertutvalgets rapport hvor det foreslås desentralisering av oppgaver fra staten til fylkeskommunene. Vi er Norges nest største næringsforening med 1720 medlemsbedrifter med til sammen 50.000 ansatte. Vårt høringsinnspill fokuserer på de områder som påvirker mulighetene for næringsutvikling og som er viktige for våre medlemmer.

INNLEDENDE BETRAKTNINGER

NiT mener at det bør ligge til grunn i oppgavefordelingen mellom stat, fylke og kommune at offentlige oppgaver bør plasseres der de blir utført best mulig. Mange oppgaver kan sikkert flyttes til fylkeskommunene, men det betyr ikke nødvendigvis at det er en god løsning for nasjonen. Utvalget har påpekt at det er teknisk og administrativt mulig å flytte mange oppgaver fra stat til fylke. Men det savnes bedre drøftinger av om det er hensiktsmessig at disse oppgavene flyttes.

Som næringsforening for et av storbyområdene i Norge vil vi også påpeke at storbyene i Norge utfører i dag oppgaver og tar ansvar som går ut over Generalistkommuneoppgavene, og som ofte ikke er lovpålagte. Storbyene har en betydelig samfunnsutviklerrolle for sin region innen en rekke virksomhetsområder, og er også bidragsytere til å løse nasjonale oppgaver. Det at forholdet mellom storbyer og regionnivået ikke har vært del av mandatet til utvalget og dermed heller ikke er drøftet når utvalget har vurdert forutsetninger og konsekvenser av overføringen av oppgaver og ansvar fra statlig hold til fylkeskommunene, er en svakhet ved rapporten. Når oppgaver vurderes overført fylkeskommunen er det viktig å sikre at dette ikke svekker storbyenes rolle som samfunnsutviklere.

FORSKNINGSMIDLER

NiT støtter ikke utvalgets forslag om å la regionnivået overta halvparten av det offentliges innsats for næringsrettet forskning. FoU-feltet forutsetter et nasjonalt helhetsgrep for god oppgaveløsning.

Regjeringen signaliserte i Jeløya-plattformen fra januar 2018 at den vil: *"Innrette de næringsrettede virkemidlene (...) mest mulig effektivt for å stimulere til verdiskaping, omstilling og innovasjon"*.

NiT mener at utvalgets forslag om å overføre over 2 milliarder kroner i næringsrettede forskningsmidler fra Forskningsrådet til fylkeskommunene gjennom RFF, vil være lite effektivt og samtidig svekke næringslivets deltagelse i forskningssamarbeid nasjonalt og internasjonalt. Konkurransen for næringsrettet forskning må være nasjonal og internasjonal for å skape vekst og konkurransekraft i norsk næringsliv. I flere evalueringer av det norske FoU-systemet de siste årene vektlegges internasjonalisering og effektiv konkurranse som helt sentralt. Ingen av disse evalueringene anbefaler regionalisering av forskningen.

Næringsrettet forskning er avgjørende for omstilling, innovasjon og utvikling i Norge. Det er åpenbart forbedringspotensial ved dagens FoU-system, men eventuelle endringer må være grundig utredet og gjenstand for bred debatt og kvalitetssikring før eventuell implementering. En regionalisering i tråd med utvalgets forslag er ikke svaret på bristene i dagens system.

NiT ser gjenne at de Regionale forskningsfond blir tilført ekstra midler, men dette må ikke gjøres på bekostning av de nasjonale programmer.

SIVA

Et foretak som Siva må bedømmes ut fra hvilken modell som er best egnet til å fremme det verdiskapende næringslivs interesser. Hvordan vil Siva sitt landsdekkende innovasjonsnettverk kunne fungere best mulig og gjøre foretaket best mulig i stand til å mobilisere samarbeidspartnere som gründere, private investorer og Innovasjons- og forskningsmiljøer over hele landet? Nedlegges Siva vil dette forvitre, da det ikke lenger vil være et nasjonalt foretak som fyller disse oppgavene.

Siva har gjennom 50 år spilt en viktig rolle som et nasjonalt virkemiddel i næringspolitikken, hvor tiltakene settes inn over hele landet med utgangspunkt i et overordnet nasjonalt perspektiv. Foretaket har fortsatt en viktig oppgave som et profesjonelt og forretningsmessig basert selskap som på alle sine virksomhetsområder samspiller med private bedrifter. Dette har fylkeskommunene ingen forutsetninger for å oppfylle.

Flere eksterne evalueringer, viser at Siva oppfyller sin rolle på en god måte, både innenfor eiendom og i forvaltningen av en rekke innovasjonsprogram. Dette tas også opp i Kapitaltilgangsutvalgets rapport, som nå er ute på høring.

Siva knytter sammen innovasjonsselskaper over hele landet. Forskningsparker i universitetsbyer kobles sammen med næringshager i utkantene. Hensikten er å koble dette sammen til et nasjonalt innovasjonsnettverk uavhengig av fylkes- og kommunegrenser.

Selskapet Siva er en profesjonell eiendomsutvikler som på kommersielt grunnlag utvikler og leier ut næringsbygg på områder hvor markedet ikke fungerer fullt ut. For fylkeskommune vil det vil kreve store ressurser, og i praksis hverken være mulig eller ønskelig, å bygge opp en slik kompetanse basert på det lille ressursgrunnlaget som blir igjen i hver fylkeskommune. Dette er heller ingen naturlig oppgave for en fylkeskommunal forvaltning som ikke har til formål å drive næring.

Oppsplitting av Siva vil gjøre det umulig å gjennomføre foretakets nasjonale mandat. I løpet av årene har Siva sammen med andre gjennomført flere større nasjonale løft for å styrke forskningsparker i universitetsbyene, både i Tromsø, Bergen og Trondheim. Siva har planer om å investere i et Innovasjonssenter som ledd i campusprosjektet ved NTNU. Men alt dette er nasjonale prosjekter, ikke regionale. Blir Siva nedlagt vil trolig de viktige nasjonale oppgavene også forvitte.

Menon Business Economics gjennomførte i 2015 en evaluering av Sivas eiendomsvirksomhet innen industri- og kunnskapsbygg. Her ble det påpekt at Siva fyller en sentral samfunnsoppgave gjennom å tilføre spesifikk kompetanse. Erfaring og kompetanse knyttet til utvikling av industriprosjekter er ofte avgjørende for at prosjektene skal komme på plass. Evalueringen viste at Sivas medinvestorer ser på denne kompetansen som unik. Dersom denne kompetansen skal spres ut på 11 fylkeskommuner er det vanskelig å se hvordan den kan ivaretas.

SAMFERDSEL

NiT er skeptisk til overføring av ansvar for kjøp av fylkesinterne togruter til fylkene. Dette kan fungere godt der banestrekken trafikkeres av kun ett selskap, men ikke der hvor banenettet trafikkeres av både region og lokaltog, samt godstog, slik tilfellet er for vår region. Dette krever samordning. Vi kan ikke se at fylket vil være i stand til å gjennomføre dette mer effektivt enn slik det gjøres ved dagens ordning, hvor ansvaret ligger hos Jernbanedirektoratet. I tillegg ligger i dag infrastrukturen og kjøretøyene underlagt Jernbanedirektoratet. Dette legger uansett rammene for hvilket togtilbud det er mulig å skape.

At regional vegadministrasjon som har ansvar for planlegging og drift av fylkesvegene overføres til fylkeskommunene vil være fornuftig.

ENERGI

Utvalgt foreslår at myndigheten til å gi konsesjon til små vannkraftverk (1-10 MW) og stor vindkraft (over 1MW/fem turbiner) legges til fylkeskommunene. Dette støttes ikke av NiT.

NVE konsesjonsbehandler i dag slike prosjekter ut fra både lokale/regionale forhold og et bredere perspektiv på kraftsystem, miljø, nettutvikling, alternative prosjekter, klimaambisjoner, fornybarmål m.m. NVE ivaretar lokale og regionale synspunkter

gjennom en godt etablert praksis med høringer, innspill og møter. Det overordnede vurderingsgrunnlaget vil bli vanskelig å se ut fra et regionalt ståsted.

Utvalget sier selv i kap. 14.3 at *"Gitt saksmengden på området og behovet for koordinering mellom produksjon, nett og marked, ser imidlertid utvalget at det kan være vanskelig å bygge opp separate fagmiljøer i mange fylker, samtidig som det er behov for koordinering med oppgaver og kompetanse som ligger i NVE. Med en overføring av konsesjonsmyndighet bør fylkeskommunene kunne benytte seg av NVEs kompetanse og kapasitet i saksbehandlingen."* Overføring av forvaltningskompetanse vil gi unødig dobbeltarbeid, og at NVE uansett må opprettholde et system som kan tre inn i slike saker, da fylkene neppe vil klare å bygge opp lik kompetanse som NVE.

KULTUR

Våren 2019 skal det komme en ny kulturmelding. Departementet bør avvente oppgaveoverføringer på kulturområdet til Stortinget har behandlet denne meldingen. Endringer i kulturområdets innhold og struktur bør skje som følge av kulturpolitiske vurderinger, og ikke bare som et ledd i en vurdering av regionenes mulige oppgaver overført fra staten. Fylkeskommunenes nærhet til og påvirkning fra konkurrerende gode formål, vil imidlertid gjøre denne oppgaven vesentlig vanskeligere for dem enn for staten. For mange kulturvirksomheter som omfattes av utvalgets forslag, vil dette være en svekkelse.

Med vennlig hilsen
Næringsforeningen i Trondheimsregionen

Børge Beisvåg
Næringspolitisk leder